

Forradalmi pillanatképek

Mátészalka, 1956. október 26.

A budapesti forradalmi események hatására városban már 1956. október 24-én felvonulást szerveztek. Ekkor a vasutasok azt követelték a kiegészítő parancsnokság dolgozóitól, hogy az épületről és a sapkájukról is vegyék le a címet. Egy vasutas azonban egy középületről leverte a vörös csillagot, ezért az egyik rendőr pofon vágta és bevitték a rendőrségre. Társai zászlóval a kezükben gyülekeztek az állomáson és követelték szabadon bocsátását.

Október 26-án az állomásépület és az utasellátó előtt reggel 9 órakor már 50-60 fős tömeg gyűlt össze, ott voltak az iskolákból hazaengedett diákok is. 10 óra körül elindultak a település főutcáján, a Rákosi Mátyás utcán. A rendőrkapitányság közelébe érve a munkásőrparancsnok próbálta rábeszélni őket, hogy ne menjenek tovább, de nem járt sikerrel, sőt őt is buzdították, hogy ha magyar, akkor csatlakozik a felvonulókhoz, mivel „nemzeti forradalom van”.

A rendőrség előtt már azt követelték, hogy ha a rendőrség velük van, akkor vonuljanak fel ők is. Ezután Kossuth-nótát énekelve vonultak tovább. A 48-as dalok mellett megéljenezték a függetlenséget és a hazát, valamint vélemények és követelések is megfogalmazódtak. A tömeg lelkesen kiabálta, hogy „Magyaroknak kenyeret, Rákosinak kötelet”, „zsidókormányt nem tűrünk”, „ruszki mars ki”. Követelték a többpártrendszert, a szabad választásokat, az új független magyar kormányt, a beszolgáltatás azonnali eltörlését, a népelnyomó rendszer megszüntetését. A tüntetők száma az éppen vásárra érkező környékbeliekkel, az utcán bámészkodókkal, az arra járókkal folyamatosan nőtt.

Amikor a Hangya népbolt elé értek, már 100-150-en voltak. Itt összetalálkoztak egy szovjet gépkocsioszloppal és akadályozták a továbbhaladását. A kocsikban, amelyek vörös zászlóval jelzett tartálykocsik voltak, csak a gépkocsivezető és a kocsi parancsnok ült. Ezeket leköpdösték, azt kiabálták nekik, hogy menjetek haza, ill. letépték a kocsiról a zászlót és rájuk dobálták. A katonák ekkor nem torolták meg az atrocitást. A felvonulók a református templomhoz érve elénekelték a magyar és a székely Himnuszt, valamint a Szózatot, majd visszafordultak és a járási tanács épülete felé vették az irányt. Menetközben a politikai foglyokat is ki akarták engedni, de ekkor erre nem került sor. Már visszafelé tartottak, amikor a Kossuth utcán találkoztak Csikós Jánossal, a Járási Tanács elnökével, aki maga javasolta, hogy miután egyet akarnak, vonuljanak a Járási Tanács épülete elé, ahol kis ünnepség lesz. Intézkedtek arról, hogy a Járási Tanács épületéről a Népköztársaság címerét levegyék, ezért a tűzoltóságtól a tolós létrát hozattak. Lenin, Sztálin, Rákosi szobrát és képét, valamint a vörös drapériát is eltávolították. Volt, aki tudni vélte, hogy a beszolgáltatási és egyéb papírokat is elégették, az utcán máshol látott vörös csillagot és címet pedig levertek. Ekkor már 450-500 fő gyűlt össze. A tömeghez többen szóltak, majd a tanács előtt lévő emlékműre nemzetiszínű zászlót tettek és elénekelték a Himnuszt. A kirakatokat szintén nemzetiszínű dekorációval díszítették. A községi tanácson is összetörték a szobrokat, megrongálták a drapériát, a kommunista vezetőket kizavarták az épületből, de nem bántottak senkit, hanem újra elénekelték a Himnuszt.

Este újabb tüntetés volt, itt már hangosabban kiabálva gyalázták a kormányt, a szovjet hadsereget, gúnyverseket szavaltak, antiszemita jelszavakat kiabáltak és a kultúrház Zalka Máté feliratú tábláját levertek. A tömeg behatolt a börtönbe, de ott foglyok nem voltak, azután megtámadta a rendőrség épületét. Az ott talált fegyvereket elvitték, majd a szovjet katonák sírjaiban is kárt tettek, másnap pedig a parkban álló Lenin-szobrot döntötték le.

Készítette: Kujbuszné dr. Mecsei Éva